

Praha dne 20. srpna 2024
Č. j.: MZP/2024/710/3273
Vyřizuje: Mgr. Pellegrini
Tel.: 267 122 664
E-mail: Martina.Pellegrini@mzp.cz

Krajský úřad Jihomoravského kraje
Odbor územního plánování a stavebního řádu
Žerotínovo náměstí 3
601 82 Brno

Stanovisko MŽP k potřebě posouzení návrhu Aktualizace č. 5 Zásad územního rozvoje Jihomoravského kraje z hlediska vlivů na životní prostředí a vyjádření MŽP k návrhu Zprávy o uplatňování Zásad územního rozvoje Jihomoravského kraje v období 10/2020 – 06/2024

I.

Krajský úřad Jihomoravského kraje, odbor územního plánování a stavebního řádu (dále jen „KÚ“), jako příslušný orgán územního plánování dle ustanovení § 7 odst. 1 písm. a) zákona č. 183/2006 Sb., o územním plánování a stavebním řádu (stavební zákon), ve znění pozdějších předpisů (dále jen „stavební zákon“) ve spojení s ustanovením § 334a zákona č. 283/2021 Sb., stavební zákon, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „nový stavební zákon“), informoval Ministerstvo životního prostředí (dále jen „MŽP“) dopisem ze dne 24. června 2024 pod č. j.: JMK 88602/2024 o tom, že přistoupil dle ustanovení § 42 odst. 1 stavebního zákona k pořízení návrhu Zprávy o uplatňování Zásad územního rozvoje Jihomoravského kraje v období 10/2020 – 06/2024 (dále jen „Zpráva“). Zpráva ve svém obsahu stanoví požadavky na Aktualizaci č. 5 Zásad územního rozvoje Jihomoravského kraje (dále také „A5ZÚR JMK“ nebo „aktualizace“). KÚ na základě ustanovení § 42 odst. 1 stavebního zákona vyzval MŽP k uplatnění vyjádření s požadavky na obsah Zprávy a rovněž k uplatnění stanoviska, zda má být návrh A5ZÚR JMK posouzen z hlediska jeho vlivů na životní prostředí (dále také „stanovisko k potřebě posouzení“). Dle ustanovení § 42 odst. 1 věta třetí stavebního zákona *„příslušný orgán ochrany přírody doručí stanovisko podle § 45i odst. 1 zákona č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny, ve znění pozdějších předpisů krajskému úřadu a Ministerstvu životního prostředí nejpozději 7 dní před uplynutím lhůty pro uplatnění vyjádření, připomínek a stanoviska.* MŽP však ve výše stanovené lhůtě neobdrželo všechna uvedená stanoviska, která jsou zároveň neopominutelným podkladem pro vydání stanoviska k potřebě posouzení, a proto bylo s KÚ dohodnuto prodloužení termínu pro vydání tohoto stanoviska do doby, až je bude mít MŽP k dispozici. Dne 8. srpna 2024 MŽP obdrželo stanovisko Agentury ochrany přírody a krajiny České republiky, Regionální pracoviště Jižní Morava (dále jen „AOPK“) a dne 14. srpna 2024 poslední stanovisko Újezdního úřadu Březina.

A5ZÚR JMK bude aktualizovat koncepci mj. ve smyslu:

- upravit vymezení koridoru DS07 pro homogenizaci sil. I/38 s obchvaty sídel v úseku Znojmo – hr. JMK / Kraj Vysočina dle podkladu Homogenizace sil. I/38 Znojmo – hranice JMK (koncept 10/2021, PK Ossendorf s.r.o.);
- vymezit koridor pro novou silnici I/50 Holubice – Slavkov – Bučovice dle podkladu I/50 Holubice – Slavkov – Bučovice, přeložka (11/2022, PK Ossendorf s.r.o.);
- vymezit koridor pro silnici I/50 Bučovice – Střilky, homogenizace včetně přeložky silnice v úseku Brankovice – Kožušice dle podkladu I/50 Bučovice – Střilky, přeložka (koncept 03/2024, Dopravoprojekt Ostrava);
- prověřit koridor pro přeložku silnice II/374 Rájec-Jestřebí – Doubravice nad Svitavou – Lhota Rapotina označený DS26 v úseku mezi městem Rájec-Jestřebí a obcí Doubravice nad Svitavou; při prověření vycházet ze Studie II/347 Doubravice nad Svitavou – Rájec, přeložka (2021, Linioplan s.r.o.);
- prověřit vymezení koridoru územního systému ekologické stability (dále jen „ÚSES“) pro nadregionální biokoridor K 134MH na území obce Hlubočany;
- prověřit vymezení územní rezervy RDS19 I/55 Vnorovy – Veselí nad Moravou, přeložka s obchvaty sídel, zejména její vymezení v katastrálním území (dále jen „k. ú.“) Veselí nad Moravou a návaznost na koridor PK09 vymezený v Zásadách územního rozvoje Zlínského kraje;
- prověřit aktuálnost územních rezerv pro koridory silniční dopravy na dálnicích a silnicích I. třídy, tj. RDS02 D55 MÚK Hodonín, východ, RDS06 D2 MÚK Velké Němčice, RDS07 D2 MÚK Lanžhot, RDS10 I/40 Sedlec, obchvat (ve variantách RDS10-A Varianta severní a RDS10-B Varianta jižní), RDS14 I/50 Brankovice – Kožušice, obchvat (ve variantách RDS14-A Varianta střed a RDS14-B Varianta jižní), RDS16 I/54 Kyjov, obchvat, RDS17 I/54 Bzenec – Vracov – Vlkoš, přeložka, RDS18 I/55 Petrov, obchvat (ve variantách RDS18-A Varianta jižně Petrova a RDS18-B Varianta severně Petrova) a RDS37 I/55 Strážnice – Vnorovy, přeložka s obchvatem Strážnice, včetně uvedení důvodů proč mají být územní rezervy změněny na návrhové plochy či koridory, případně proč i nadále mají zůstat vymezeny jako územní rezervy;
- prověřit aktuálnost územních rezerv pro koridory silniční dopravy na silnicích II. a III. třídy, tj. RDS27 II/416 Křenovice – Slavkov u Brna, přeložka, RDS28 II/419 Terezín – Násedlovice, přeložka, RDS29 II/419 Násedlovice – Uhřice, přeložka, RDS30 II/422 (II/431) Svatobořice-Mistřín, přeložka, RDS32 Tuřany – Kobylnice, prodloužení II/152 a RDS35 III/4171 Šlapanice, obchvat, včetně uvedení důvodů proč mají být územní rezervy změněny na návrhové plochy či koridory, případně proč i nadále mají zůstat vymezeny jako územní rezervy;
- prověřit aktuálnost územní rezervy RDZ02 pro terminál VRT Brno – Vídeňská dle Územní studie umístění dopravního terminálu VRT Brno – Vídeňská (02/2024, knesl kynčl architekti

s.r.o.) včetně uvedení důvodů, proč mají být územní rezervy změněny na návrhové plochy či koridory, případně proč i nadále mají zůstat vymezeny jako územní rezervy;

- prověřit aktuálnost územní rezervy RDL01 Mezinárodní letiště Brno-Tuřany, rozvoj včetně uvedení důvodů, proč mají být územní rezervy změněny na návrhové plochy či koridory, případně proč i nadále mají zůstat vymezeny jako územní rezervy;
- prověřit aktuálnost územní rezervy RTEP01 Rozšíření uskladňovací kapacity podzemního zásobníku plynu Podivín – Prušánky včetně uvedení důvodů, proč mají být územní rezervy změněny na návrhové plochy či koridory, případně proč i nadále mají zůstat vymezeny jako územní rezervy;
- prověřit aktuálnost územních rezerv pro plochy v oblasti vodohospodářské pro lokality vhodné pro akumulaci povrchových vod (dále jen „LAPV“), tj. RLAPV01 lokalita Čučice, RLAPV02 lokalita Vysočany, RLAPV03 lokalita Kuřimské Jestřabí, RLAPV04 lokalita Otaslavice, RLAPV05 lokalita Plaveč, RLAPV06 lokalita Rychtářov, RLAPV07 lokalita Terezín, RLAPV08 lokalita Úsobrno, RLAPV09 lokalita Horní Kounice a RLAPV10 lokalita Želešice, včetně uvedení důvodů proč mají být územní rezervy změněny na návrhové plochy či koridory, případně proč i nadále mají zůstat vymezeny jako územní rezervy;
- prověřit vymezení přírodě blízkého protipovodňového opatření POP10 na hlavních brněnských tocích v k. ú. Kníničky a v k. ú. Bystrc; při prověření vycházet z rozsudku Krajského soudu Brno č. 63 A 6/2021-159 ze dne 5. dubna 2022;
- prověřit možnost vymezení vhodných ploch pro výrobu elektřiny z obnovitelných zdrojů energie (dále jen „OZE“) na základě výsledků jednání státu zastoupeného MŽP/Ministerstvem pro místní rozvoj/Ministerstvem obchodu a průmyslu o implementaci evropské směrnice REDIII a způsobu začlenění OZE do územně plánovacích dokumentací.

MŽP obdrželo následující podklady:

- návrh Zprávy,
- stanoviska orgánů ochrany přírody (Krajského úřadu Jihomoravského kraje, odboru životního prostředí pod č. j.: JMK 102055/2024 ze dne 24. června 2024, Správy Národního parku Podyjí pod č. j.: NPP 0939/2024 ze dne 1. července 2024, AOPK pod č. j.: SR/0281/JM/2024-2 ze dne 8. srpna 2024 a Újezdního úřadu Březina pod č. j.: MO 641009/2024-1493 ze dne 12. srpna 2024) dle ustanovení § 45i zákona č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o ochraně přírody a krajiny“) se závěrem, že návrh aktualizace nemůže mít samostatně nebo ve spojení s jinými záměry významný vliv na příznivý stav předmětu ochrany nebo celistvost evropsky významných lokalit (dále jen „EVL“) nebo ptačích oblastí (dále jen „PO“),

MŽP na základě ustanovení § 42 odst. 1 stavebního zákona a postupem podle § 10i odst. 2 zákona č. 100/2001 Sb., o posuzování vlivů na životní prostředí a o změně některých souvisejících zákonů (zákon o posuzování vlivů na životní prostředí), ve znění pozdějších

předpisů (dále jen „zákon o posuzování vlivů na životní prostředí“) vydává následující stanovisko:

Na základě obdržených podkladů s přihlédnutím ke kritériím přílohy č. 8 k zákonu o posuzování vlivů na životní prostředí MŽP požaduje posouzení návrhu A5ZÚR JMK z hlediska jeho vlivů na životní prostředí a veřejné zdraví (dále také „vyhodnocení SEA“) a zároveň stanoví níže uvedené podrobnější požadavky na obsah a rozsah vyhodnocení SEA. Jelikož návrh A5ZÚR JMK může mít významný vliv na životní prostředí, je nezbytné provést jeho posouzení z hlediska vlivů na životní prostředí, a to v plném rozsahu dle přílohy č. 4 k novému stavebnímu zákonu. S ohledem na výše zmíněná stanoviska orgánů ochrany přírody MŽP nepožaduje zpracování posouzení podle ustanovení § 45i odst. 2 a 9 zákona o ochraně přírody a krajiny (dále jen „naturové posouzení“).

Odůvodnění:

Se zřetelem na obecnost poskytnutého návrhu Zprávy bylo přistoupeno k souhrnnému porovnání s kritérii pro zjišťovací řízení podle přílohy č. 8 k zákonu o posuzování vlivů na životní prostředí:

Obsah koncepce, charakteristika vlivů koncepce na životní prostředí, veřejné zdraví a lokality soustavy Natura 2000, přínos posouzení koncepce ve vztahu k posouzení jiných koncepcí zpracovávaných na odlišných úrovních v téže oblasti, vztah k jiným koncepcím či jejich změnám, včetně těch, jejichž provedení je zamýšleno, a které jsou příslušnému úřadu známy:

Předmětem zamýšlené aktualizace je mj. požadavek na úpravu stávajícího koridoru *DS07 pro homogenizaci sil. I/38 s obchvaty sídel v úseku Znojmo – hr. JMK / Kraj Vysočina* a vymezení nových koridorů pro silnici I/50, a to v úsecích *I/50 Holubice – Slavkov – Bučovice dle podkladu I/50 Holubice – Slavkov – Bučovice, přeložka* a *I/50 Bučovice – Střílky, homogenizace včetně přeložky silnice v úseku Brankovice – Kožušice dle podkladu I/50 Bučovice – Střílky, přeložka*. Návrh A5ZÚR JMK dále obsahuje také požadavky na prověření územních rezerv pro koridory a plochy dopravní a technické infrastruktury uvedených výše, zda budou vymezeny jako návrhové koridory, či ponechány jako územní rezervy. Tyto územní rezervy zahrnují mj. dopravní koridory (např. *koridor RDZ02 pro terminál VRT Brno – Vídeňská, koridor DS26 pro přeložku silnice II/374 Rájec-Jestřebí – Doubravice nad Svitavou – Lhota Rapotina*, další koridory pro silnice I., II. i III. třídy, *plochu RDL01 Mezinárodní letiště Brno-Tuřany, rozvoj* atd.), plochy pro rozšíření podzemního zásobníku plynu *RTEP01 Rozšíření uskladňovací kapacity podzemního zásobníku plynu Podivín – Prušánky* ad. Vymezením těchto ploch a koridorů v A5ZÚR JMK bude stanoven rámec pro budoucí povolení záměrů dle přílohy č. 1 k zákonu o posuzování vlivů na životní prostředí ve vazbě na ustanovení § 10a odst. 2 zákona o posuzování vlivů na životní prostředí. Zpráva, která je návrhem pro A5ZÚR JMK, obsahuje varianty vedení některých dopravních koridorů v podobě územních rezerv (např. *RDS10 I/40 Sedlec, obchvat, RDS14 I/50*

Brankovice – Kožušice, obchvat a RDS18 I/55 Petrov, obchvat), které mají být prověřeny, a také požadavek na vyhodnocení potřeby zpracování variantních řešení.

Aktualizace bude mít vztah zejména k dopravním koncepcím, Politice územního rozvoje České republiky (Úplné znění závazné od 1. 3. 2024; dále jen „PÚR“) a dále také k jednotlivým územním plánům dotčených obcí. A5ZÚR JMK může mít vliv mimo jiné na zlepšení dopravní obslužnosti Jihomoravského kraje prostřednictvím realizace prověřovaných koridorů a ploch dopravní infrastruktury či na snížení nepříznivých účinků povodní a sucha realizací prověřovaných ploch pro LAPV. Na úrovni podrobnosti zásad územního rozvoje nejsou známy takové problémy životního prostředí a veřejného zdraví, které by byly závažné pro danou změnu koncepce.

Za předpokladu, že ve Zprávě uvedené požadavky na prověření návrhů nových či aktualizovaných ploch a koridorů budou v aktualizaci skutečně navrhovány, pak se lze domnívat, že s těmito návrhy budou spjaty vlivy trvalé a nevratné, a to např. z hlediska zemědělského půdního fondu (dále jen „ZPF“) či pozemků určených k plnění funkcí lesa (dále jen „PUPFL“). Ve spojení s realizací silničních koridorů a možností zásahu do zastavěného nebo zastavitelného území může dojít k ovlivnění ovzduší a lidského zdraví. Proto bude nutné vyhodnotit skutečnou míru možných vlivů konkrétního návrhu A5ZÚR JMK.

Zároveň platí, že na základě charakteru návrhu A5ZÚR JMK a dotčeného území, nebude možné vyloučit potenciální kumulativní a synergické vlivy s jinými záměry. Poté bude nezbytné vyhodnotit potenciální kumulativní a synergické vlivy a stanovit případná opatření k předcházení, vyloučení či snížení zjištěných kumulativních či synergických vlivů a stanovit případný monitoring. Nelze prozatím vyloučit ani možné vlivy přesahující hranice Jihomoravského kraje, např. s ohledem na předpokládanou úpravu vymezení koridoru DS07 pro homogenizaci sil. I/38 s obchvaty sídel v úseku Znojmo – hr. JMK / Kraj Vysočina. V tomto smyslu tedy bude třeba posoudit míru a závažnost i přeshraničních vlivů. Vlivy přesahující hranice České republiky nejsou prozatím ve vazbě na obecnost návrhu Zprávy, resp. na nejasnost, co bude nakonec v A5ZÚR JMK navrhováno, předpokládány. Výše uvedenými stanovisky orgánů ochrany přírody byly vyloučeny významné vlivy na příznivý stav předmětu ochrany nebo celistvost lokalit soustavy Natura 2000. Nelze však vyloučit dotčení zájmů zvláštní územní ochrany přírody, a proto je nutné náležitě vyhodnotit i potenciální vlivy na zvláště chráněná území (dále jen „ZCHÚ“).

V rámci provádění koncepce se neočekávají větší rizika pro životní prostředí a veřejné zdraví při přírodních katastrofách.

Přínos posouzení návrhu A5ZÚR JMK je považován za významný především z důvodu zajištění environmentální integrity a prevence významných či nevratných poškození životního prostředí a lidského zdraví v dotčeném území, a proto je MŽP vyžadováno.

Z hlediska vztahu aktualizace k jiným koncepcím je třeba upozornit na skutečnost, že dne 29. června 2023 vydalo MŽP na žádost KÚ stanovisko k potřebě posouzení návrhu aktualizace Zásad územního rozvoje Jihomoravského kraje (pod č. j.: MZP/2023/710/2075), jejímž předmětem měla být úprava Zásad územního rozvoje Jihomoravského kraje (dále také „ÚR

JMK“) v částech souvisejících s plochou přírodě blízkého protipovodňového opatření POP10 v k. ú. Kníničky a v k. ú. Bystrc v úseku od hráze Brněnské přehrady po ústí Mnišího potoka (dále také „AZÚR JMK – POP10“). Tato aktualizace tak měla reagovat na rozhodnutí Krajského soudu v Brně ve věci Aktualizace č. 1 Zásad územního rozvoje Jihomoravského kraje, jež byla rozsudkem Krajského soudu v Brně ze dne 5. dubna 2022, č. j.: 63 A6/2021-159 zrušena právě v části plochy protipovodňového opatření POP10 v k. ú. Kníničky a v k. ú. Bystrc. MŽP ve svém stanovisku nepožadovalo podrobit tento návrh AZÚR JMK – POP10 posuzování vlivů na životní prostředí, jelikož tento návrh samostatně nemůže mít významný vliv na životní prostředí. AZÚR JMK – POP10 však nebyla pořízena a nyní je její obsah součástí návrhu A5ZÚR JMK ve znění tohoto požadavku:

- *prověřit vymezení přírodě blízkého protipovodňového opatření POP10 na hlavních brněnských tocích v k. ú. Kníničky a v k. ú. Bystrc. Při prověření vycházet z rozsudku Krajského soudu Brno č. 63 A6/2021-159 ze dne 5. 4. 2022.*

MŽP v této souvislosti upřesňuje, že nyní vydávané stanovisko k potřebě posouzení A5ZÚR JMK překonává výše zmíněné stanovisko k potřebě posouzení AZÚR JMK – POP10, jelikož je její obsah součástí A5ZÚR JMK, která musí být posouzena jako celek a musí být posouzeny i její jednotlivé části, resp. i výše zmíněný požadavek.

MŽP jako dotčený orgán při pořizování zásad územního rozvoje v souladu s ustanovením § 10i odst. 2 zákona o posuzování vlivů na životní prostředí stanoví níže uvedené podrobnější požadavky na obsah a rozsah vyhodnocení SEA. Obecně však platí ta zásada, že MŽP požaduje zpracovat vyhodnocení vlivů návrhu aktualizace na životní prostředí a veřejné zdraví dle přílohy č. 4 ke stavebnímu zákonu, v rozsahu ustanovení § 2 zákona o posuzování vlivů na životní prostředí, a v takové podrobnosti, jaká odpovídá měřítku zpracování návrhu zásad územního rozvoje.

Při zpracovávání vyhodnocení vlivů návrhu A5ZÚR JMK na životní prostředí a veřejné zdraví je důvodné vycházet z *Metodického doporučení pro vyhodnocení vlivů PÚR ČR a ZÚR na životní prostředí* zveřejněného ve Věstníku MŽP (ročník XV – únor 2015 – částka 2). Rovněž je nezbytné, aby vyhodnocení SEA bylo zpracováno dle jednotlivých bodů přílohy č. 4 ke stavebnímu zákonu, bylo přezkoumatelné, logicky srozumitelné, konzistentní apod.

Autorizovaná osoba zmocněná ke zpracování vyhodnocení SEA dle ustanovení § 19 zákona o posuzování vlivů na životní prostředí musí stanovit a následně uvést metodiku pro zpracování jednotlivých bodů, resp. kapitol vyhodnocení SEA. Tato autorizovaná osoba je rovněž povinna veškeré identifikované potenciální vlivy na životní prostředí a veřejné zdraví a navržená minimalizační opatření ve vazbě na tyto zjištěné vlivy s pořizovatelem či zpracovatelem změny územně plánovací dokumentace konzultovat, aby mohl návrh A5ZÚR JMK pružně reagovat na výsledky tzv. procesu SEA.

1. Při popisu současného stavu životního prostředí, resp. stávajícího stavu jednotlivých složek životního prostředí v řešeném území je nutné vycházet z nejaktuálnějších dostupných dat.
2. Požadujeme vyhodnotit, zda návrh A5ZÚR JMK naplňuje cíle koncepčních dokumentů v oblasti ochrany přírody a krajiny, např. Státního programu ochrany přírody a krajiny ČR 2020 – 2025, Státní politiky životního prostředí ČR 2030 s výhledem do roku 2050, Strategie ochrany biologické rozmanitosti ČR 2016 – 2025, dále v oblasti ochrany ovzduší jako Programů zlepšování kvality ovzduší aglomerace Brno (2020) a zóny Jihovýchod (2021) včetně jejich aktualizčních dodatků (2024) a Aktualizace Národního programu snižování emisí (2023) či PÚR ČR.
3. U všech navržených ploch a koridorů požadujeme jednotlivě vyhodnotit vliv na všechny složky životního prostředí, veřejné zdraví a obyvatelstvo (včetně vlivů na lidská sídla s důrazem na hluk, pohodu obyvatelstva a další determinanty). Posuzují se vlivy na veřejné zdraví a životní prostředí, zahrnující vlivy na živočichy a rostliny (zejména vlivy na střety s migračními trasami velkých savců a zachování migrační propustnosti, fragmentaci krajiny, ÚSES), ekosystémy, biologickou rozmanitost, půdu, vodu, ovzduší, klima, krajinu, krajinný ráz, přírodní zdroje, hmotný majetek a kulturní dědictví, a jejich vzájemné působení a souvislosti.
4. Vyhodnotit potenciální vlivy návrhu A5ZÚR JMK ve vztahu k obecné ochraně přírody a krajiny, zejména možné vlivy na ÚSES a VKP, dále ovlivnění krajinného rázu a migrační propustnosti krajiny.
5. Vyhodnotit vliv návrhu A5ZÚR JMK na ZCHÚ včetně těch připravovaných k vyhlášení (např. Chráněná krajinná oblast Soutok), respektive zda realizací aktualizace nemůže dojít k ohrožení předmětů a cílů ochrany soustavy ZCHÚ v rámci dotčeného území, a navrhnout případná opatření k předcházení, vyloučení nebo snížení negativních vlivů vymezení ploch a koridorů a případné doprovodné infrastruktury na zvláště chráněná území (včetně nově vyhlášených), pokud se v zájmovém území nacházejí.
6. Vyhodnotit potenciální vlivy na EVL, PO, zvláště chráněné druhy rostlin a živočichů, biodiverzitu či další chráněné složky životního prostředí a zohlednit únosnost jednotlivých chráněných území vzhledem k jejich přírodním podmínkám, předmětům ochrany a celistvosti a posoudit možné vlivy z hlediska přímých disturbancí, v případě identifikace možných negativních vlivů navrhnout ve vyhodnocení SEA opatření k předcházení, vyloučení, snížení či kompenzaci těchto negativních vlivů a opatření zajišťující migrační propustnost území pro živočichy.
7. Posoudit možné vlivy navrhovaných ploch a koridorů na biotop vybraných zvláště chráněných druhů velkých savců a ploch s výskytem národně významných druhů a jejich územní nároky zohlednit v návrhu pořizované A5ZÚR JMK.
8. Požadujeme vyhodnotit vliv návrhu A5ZÚR JMK na PUPFL a zásahy do lesních porostů a do ochranného pásma lesa. Zároveň vyžadujeme navrhnout ve vyhodnocení SEA případná opatření k předcházení, vyloučení nebo snížení případných negativních vlivů.

9. Vyhodnotit vliv návrhu A5ZÚR JMK na ZPF především z hlediska ohrožení předmětů a cílů ochrany ZPF, dále ve vztahu k velikosti záborů zemědělské půdy a také záborů nejkvalitnější půdy a navrhnout minimalizační opatření vůči možným negativním vlivům.
10. Posoudit vlivy na podzemní a povrchové vody, zaměřit se na ovlivnění zdrojů podzemních vod včetně zabezpečení jakosti povrchových a podzemních vod v dotčené oblasti, vodní režim a zadržování vody v krajině a navrhnout opatření k předcházení, vyloučení, snížení či kompenzaci případných negativních vlivů.
11. V rámci vyhodnocení SEA požadujeme vyhodnotit vliv návrhu A5ZÚR JMK na kvalitu ovzduší, přičemž je nutno vycházet z aktuálních dat o úrovních znečištění ovzduší. A zároveň požadujeme navrhnout taková opatření v podrobnosti zásad územního rozvoje, která zajistí, že nedojde ke zhoršení imisní zátěže oproti stávajícímu stavu.
12. Požadujeme provést vyhodnocení kumulativních a synergických vlivů. V této souvislosti poukazujeme např. na rozsudek NSS 1 Ao 7/2011 – 526, kterým byly zrušeny Zásady územního rozvoje Jihomoravského kraje. Vyhodnocení těchto vlivů na životní prostředí je třeba zpracovat jak na úrovni konkrétních navržených ploch a koridorů, tak i s ohledem na širší vztahy a vazby v souvislosti se stavem v území a se záměry v území schválenými k realizaci či záměry uvažovanými (rozsudek NSS 4 Aos 1/2013 – 133). Tam, kde budou zjištěny potenciální negativní kumulativní nebo synergické vlivy, je nutné navrhnout kompenzační opatření a případný monitoring těchto potenciálních vlivů.
13. Při vymezování ploch a koridorů ve variantách náležitě vyhodnotit a porovnat všechny varianty obsažené v návrhu A5ZÚR JMK z hlediska jejich přípustnosti (přípustné, podmíněně přípustné, nepřípustné) v souvislosti se zájmy ochrany životního prostředí a veřejného zdraví. U varianty podmíněně přípustné navrhne posuzovatel případná opatření, která by vyloučila, snížila, zmírnila nebo kompenzovala potenciální negativní vlivy na životní prostředí a veřejné zdraví. Dále porovná varianty a stanoví jejich pořadí z hlediska vyhodnocených vlivů.
14. V případě identifikace možných negativních vlivů návrhu A5ZÚR JMK na složky životního prostředí nebo na veřejné zdraví navrhnout ve vyhodnocení SEA opatření k předcházení, vyloučení, snížení či kompenzaci těchto negativních vlivů. Tato minimalizační opatření musí být primárně navrhována pro strategickou úroveň (snaha stanovit taková opatření koncepčního, prostorového atp. charakteru, aby byly již na této úrovni ošetřeny možné zjištěné či předpokládané vlivy negativního charakteru na životní prostředí a veřejné zdraví), následně až pro úroveň projektovou. Navrhovaná minimalizační opatření by měla rovněž směřovat i do kritérií pro rozhodovací činnost v území, aby byla zajištěna náležitá provazba s navazujícími řízeními, jelikož samotná projektová opatření nelze zpracovat do výrokové části návrhu A5ZÚR JMK. Spolupracovat při návrhu těchto minimalizačních opatření s projektantem a pořizovatelem tak, aby návrh aktualizace, resp. jeho výroková část byla průběžně dle výsledků vyhodnocení SEA upravována.

15. Požadujeme, aby autorizovaná osoba v rámci vyhodnocení SEA vypracovala závěry a doporučení včetně návrhu stanoviska MŽP k návrhu A5ZÚR JMK s uvedením jasných výroků, zda lze z hlediska potenciálních negativních vlivů na životní prostředí a veřejné zdraví s A5ZÚR JMK jako celkem, tak s jednotlivými opatřeními souhlasit, souhlasit s požadavky včetně jejich upřesnění, anebo nesouhlasit. Závěr musí obsahovat i konstatování nejpříjemnější varianty z hlediska vlivů na životní prostředí a veřejné zdraví.
16. V rámci vyhodnocení SEA je nezbytné relevantně vypořádat a náležitě odůvodnit všechny požadavky uvedené v tomto stanovisku, resp. uvést, v jaké části vyhodnocení SEA (vhodné jsou odkazy na příslušné strany) došlo k požadovanému hodnocení vlivů a k jakým závěrům posuzovatel při hodnocení dospěl.

II.

MŽP uplatňuje na základě ustanovení § 42 odst. 1 stavebního zákona následující vyjádření k obsahu Zprávy.

1. *Z hlediska zákona č. 44/1988 Sb., o ochraně a využití nerostného bohatství (horní zákon), ve znění pozdějších předpisů (dále jen „horní zákon“) a zákona č. 62/1988 Sb., o geologických pracích a o Českém geologickém úřadu, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o geologických pracích“) na základě ustanovení § 15 odst. 2 horního zákona a ustanovení § 13 odst. 1 a 2 zákona o geologických pracích uplatňujeme mj. následující:*

Zpráva, která slouží jako podklad pro A5ZÚR JMK, ve svém obsahu nespecifikuje, jak konkrétně podporovat ochranu a zejména využívání ložisek nerostných surovin, především ložisek strategického významu. Zásadní nedostatky spatřujeme v tom, že nejsou navržena žádná řešení, která by byla z hlediska ochrany a využití nerostného bohatství nejvýhodnější. MŽP proto ve svém vyjádření, které je přílohou a součástí tohoto stanoviska, uplatňuje požadavek na konkrétní úpravy, které by měly být provedeny ve Zprávě a potažmo promítnuty do návrhu A5ZÚR JMK.

2. *Z hlediska zákona č. 201/2012 Sb., o ochraně ovzduší, ve znění pozdějších předpisů uplatňujeme následující:*

Upozorňujeme, že v části kapitoly A.2 *Vyhodnocení nových zákonných předpisů a koncepčních materiálů ve vztahu k ZÚR JMK* by měl být zohledněn rovněž Národní program snižování emisí, jehož aktualizace byla přijata usnesením vlády č. 987 ze dne 20. prosince 2023. Dále upozorňujeme, že ve Věstníku MŽP ze dne 31. května 2024 byly vydány aktualizací dodatky k Programům zlepšování kvality ovzduší aglomerace Brno a zóny Jihovýchod vydaným v roce 2020, resp. 2021. I tyto dodatky je nutné zohlednit.

3. Z hlediska zákona o posuzování vlivů na životní prostředí uplatňujeme následující:

- a) Ve Zprávě, konkrétně v kapitole D Vyhodnocení vlivů na udržitelný rozvoj území vyplývající z uplatňování zásad územního rozvoje z hlediska jejich možných nepředvídaných dopadů, včetně potřeby opatření na jejich odvrácení, zmírnění nebo kompenzaci je pouhé konstatování: „ZÚR JMK a její aktualizace č. 1, 3a a 3b byly vyhodnoceny z hlediska vlivů na udržitelný rozvoj území. Předmětem řešení bylo komplexní vyhodnocení koncepce, tedy posouzení vlivů řešení na jednotlivé pilíře, tj. na příznivé životní prostředí, hospodářský rozvoj a soudržnost společenství obyvatel území. V podrobnosti rozboru udržitelného rozvoje území Jihomoravského kraje, nebyly zjištěny negativní dopady na udržitelný rozvoj území. Pokud při zpracovávání Aktualizace, VVURÚ včetně vyhodnocení SEA či NATURA vyvstanou nové skutečnosti, budou návrhy na eliminaci, minimalizaci nebo kompenzaci negativních dopadů na udržitelný rozvoj území řešeny". Tento text nelze považovat za řádné naplnění příslušné kapitoly. Vyhodnocení vlivů předchozích aktualizací ZÚR JMK nemůže nahradit monitoring uplatňování ZÚR JMK, jehož popis má být obsahem této kapitoly. Jedná se o rozdílné procesy odlišného zaměření. Navíc je text příliš obecný a zcela nepřezkoumatelný. Musí zde být uveden popis postupu provedení hodnocení uplatňování ZÚR JMK (tedy realizace jejích ustanovení), informace o tom, které monitorovací indikátory životního prostředí byly pro vlastní vyhodnocení uplatňování ZÚR JMK použity a jakým způsobem byly pro provedení tzv. monitoringu využity, jak docházelo k samotnému vyhodnocování těchto ukazatelů, aby mohlo být následně ve Zprávě konstatováno, zda byly nebo nebyly zjištěny nepředpokládané negativní dopady na životní prostředí, potažmo na udržitelný rozvoj území. Kapitulu je třeba náležitě přepracovat.

Stavební zákon ve spojení se zákonem o posuzování vlivů na životní prostředí (konkrétně ustanovení § 10h citovaného zákona) ukládá pořizovateli sledovat vlivy vydaných zásad územního rozvoje (dále jen „ZÚR“) na životní prostředí a veřejné zdraví, které by teoreticky mohlo uplatňování ZÚR přinést, a pokud by se skutečně vyskytly nepředvídané významné negativní vlivy, tak zajistit přijetí opatření k odvrácení nebo zmírnění takových vlivů, případně rozhodnout o změně koncepce. Tento monitoring se provádí pro sociální a ekonomickou oblast udržitelného rozvoje tak, aby mohla být stanovena případná potřeba pořízení změny ZÚR a zpracovány příslušné pokyny pro její zpracování, a rovněž i v oblasti životního prostředí v rozsahu povinnosti vyhodnotit možné nepředvídané dopady na životní prostředí nebo veřejné zdraví, případně též na předmět ochrany a celistvost EVL nebo PO, pokud připadají do úvahy, a zajistit přijetí opatření k jejich odvrácení nebo zmírnění. Základem je sledování možných vlivů pomocí ukazatelů (indikátorů), které byly stanoveny ve vyhodnocení vlivů původní ZÚR, k nimž se zpracovává zpráva o uplatňování, a z postupu, který na základě návrhu autorizované osoby stanovil pořizovatel

v prohlášení podle § 10g odst. 5 písm. e) zákona o posuzování vlivů na životní prostředí, jež je součástí odůvodnění ZÚR. V rámci monitoringu se sledují pomocí stanovených indikátorů složky životního prostředí, které by mohly být uplatňováním ZÚR negativně ovlivněny. Cílem je tedy identifikovat, zda v průběhu uplatňování ZÚR nastaly nepředvídané významné negativní vlivy na životní prostředí nebo veřejné zdraví. K informování o tomto monitoringu a jeho výstupech slouží právě kapitola D Zprávy, která musí prováděný monitoring náležitě popsat a průkazně reflektovat analyzovaná data, na základě čehož určí, zda došlo k nepředvídaným významným negativním vlivům ZÚR, zda je nutné navrhnout jejich eliminaci, minimalizaci nebo kompenzaci či zda je nezbytné navrhnout změnu ZÚR, jak již bylo uvedeno výše.

- b) Zprávě je třeba rovněž vytknout její „obecnost“ v přístupu k územním rezervám, kdy je zpracovatelem Zprávy odkazováno na prověřování a případné změny ploch a koridorů dopravní a technické infrastruktury, ploch v oblasti vodohospodářské a plynárenské atd., kde proběhne nejprve prověření a až na základě tohoto šetření případné vymezení v A5ZÚR JMK. Není tedy jasné, zda bude A5ZÚR JMK obsahovat vymezení předmětných ploch a koridorů, či nikoli. Obecně platí, že na základě takto zpracované Zprávy o uplatňování ZÚR nemá orgán SEA a ani orgán ochrany přírody dostatek informací pro následné validní rozhodnutí, zda je nezbytné zajistit tzv. proces SEA včetně případného naturového posouzení. Takový postup se však nejeví jako optimální a proces SEA je v takovém případě většinou formalizován bez jakékoliv přidané hodnoty. Z tohoto důvodu není žádoucí, aby Zpráva o uplatňování ZÚR byla toliko obecná, mj. převážně odkazovala na prověření různých aktivit, které se však mohou, ale nemusí do návrhu ZÚR vůbec dostat. Lze se vystavit situaci, že může být např. vydáno stanovisko orgánu ochrany přírody s nevyločeným významným vlivem na EVL či PO ve vazbě na prověřovanou územní rezervu pro koridor či plochu, která se však do návrhu koncepce nakonec nedostane, nicméně pořizovatel by měl i tak nechat zpracovat tzv. naturové posouzení, resp. vyhodnocení vlivů na udržitelný rozvoj území právě ve vazbě na aktivitu, která není skutečně navrhována, což je mj. v rozporu se zásadou hospodárnosti (§ 6 odst. 2 zákona č. 500/2004 Sb., správní řád, ve znění pozdějších předpisů). Ačkoli tento uvedený případ momentálně neodpovídá návrhu A5ZÚR JMK, je zde naší snahou uvést takovou situaci, která může být zapříčiněna obecností, resp. nejasností návrhu změn zásad územního rozvoje, a tedy je naší snahou předcházet těmto situacím včetně formalizování procesů SEA.
- c) Zpráva obsahuje několik protichůdných ustanovení, zejména mezi „*Problémy k řešení v aktualizaci*“ uvedenými v podkapitolách kapitoly A.1 *Vyhodnocení uplatňování zásad územního rozvoje* a „*Požadavky na A5ZÚR JMK*“ uvedenými v kapitole F.1 *Požadavky pro zpracování návrhu AZÚR JMK*. Kapitola A.1 sděluje: „*Z vyhodnocení uplatňování ZÚR JMK vyplývá požadavek na prověření aktuálnosti územní rezervy pro záměr letecké dopravy v A5ZÚR JMK včetně uvedení důvodů, proč má být územní rezerva změněna na návrhovou plochu či koridor, případně proč*

i nadále má zůstat vymezena jako územní rezerva. Konkrétní požadavky a podmínky jsou uvedeny v kapitole F." Kdežto kapitola F.1 uvádí: „...z vyhodnocení Zprávy nevyplývá žádný požadavek na prověření návrhové plochy pro záměr a územních rezerv letecké dopravy...". Či naopak kapitola A.1 uvádí, že z vyhodnocení Zprávy nevyplývá požadavek na upravení veřejně prospěšných staveb a veřejně prospěšných opatření (dále jen „VPS a VPO“) v A5ZÚR JMK. Kapitola F.1 však stanovuje požadavek na aktualizace vymezení VPS a VPO a stejně tak i na vyhodnocení potřeby aktualizovat požadavky na koordinaci územně plánovací činnosti obcí a na řešení v územně plánovacích dokumentacích obcí, ačkoli o řádek výše a také v kapitole A.1 uvádí, že tento požadavek z vyhodnocení Zprávy nevyplývá.

Kapitola B *Problémy k řešení v ZÚR JMK vyplývající z územně analytických podkladů*, především tedy tabulka *Identifikované závady/problémy a požadavky na jejich odstranění* nebo omezení obsahuje nepřesnosti a neaktuální informace. Např. u závady týkající se fotovoltaických elektráren situovaných na území přírodních parků je uveden požadavek na odstranění nebo omezení dopravních závad a problémů. Dále u závady „*Nevyhovující dopravní propojení Brna severním směrem*“ je uveden požadavek „*rozhodnout o výběru varianty dopravního propojení severním směrem*“. Z popisu charakteru závady však vyplývá, že již bylo o výběru varianty rozhodnuto. Je rovněž třeba zaktualizovat veškeré informace týkající se průplavního spojení Dunaj – Odra – Labe, zde tedy závady „*Průplavní spojení D-O-L*“, neboť již bylo v této věci rozhodnuto o vypuštění souvisejícího úkolu z PÚR v rámci Aktualizace č. 7 PÚR závazné od 1. března 2024.

Mgr. Evžen Doležal

ředitel odboru posuzování vlivů
na životní prostředí a integrované
prevence
podepsáno elektronicky

Příloha

- vyjádření MŽP, odboru geologie

Na vědomí

- MŽP, odbor geologie
- MŽP, odbor zvláštní územní ochrany přírody a krajiny
- MŽP, odbor ochrany ovzduší
- MŽP, odbor výkonu státní správy IV